

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2014 - 2015

ΘΕΜΑ: Η Επιστημονική Μελέτη της Θρησκείας

Διδάσκων: Παναγιώτης Παχής

A. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Επιστημονική μελέτη της θρησκείας: Εξετάζουμε τις εξής θεματικές ενότητες: «τι είναι η μελέτη της θρησκείας;» Πρόκειται για την επιστημονική έρευνα της ανθρώπινης πολιτιστικής όψης και των πρακτικών της. Η όψη αυτή είναι ταυτόσημη με τους σκοπούς της μελέτης μας και με τους ορισμούς που επιλέγουμε για χρήση, ορισμούς κατάλληλους για τους σκοπούς και τις αναζητήσεις μας. Ό,τι μας ενώνει σε αυτή τη συλλογική ομάδα, η οποία προσδιορίζεται με την ανωνυμία «δικό μας», δεν είναι μόνο οι κοινές αναζητήσεις, τα κοινά εργαλεία και η συμφωνία σε καθιερωμένες αποδείξεις και επιχειρηματολογία, αλλά επίσης το θεσμικό όργανο το οποίο μας ενώνει ως ομάδα και στο οποίο συνεισφέρει το έργο μας. Το όργανο αυτό είναι το δημόσιο πανεπιστήμιο, ένας θεσμός που καταλήγει σε ό,τι αποτελεί ακαδημαϊκή μελέτη της θρησκείας. Έτσι ίσως μπορούμε να καταλήξουμε αναθεωρώντας το αρχικό μας ερώτημα στο «τι είναι η μελέτη της θρησκείας;» Η ερώτηση αυτή μπορεί να βρει άριστη απάντηση αν πρώτα αναρωτηθούμε «πού ασκείται η μελέτη της θρησκείας, από ποιους και με ποιους σκοπούς;» Η απάντηση, εξαρτώμενη από τη συνάφεια των πραγμάτων και τα ενδιαφέροντα του καθενός, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ διαφορετικά συμπεράσματα σε διάφορους λαούς. Ένα άλλο σημείο που μας απασχολεί είναι η ταξινόμηση των θρησκειών. Πως μπορούμε να τις ταξινομήσουμε και πως μπορούμε να τις μελετήσουμε; Απάντηση στα ερωτήματα αυτά δίνει το έργο του ερευνητή της θρησκείας.

B. Μαθησιακά Αποτελέσματα

Βασικός σκοπός του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να μελετήσουν οι επιμορφούμενοι: το «ποιος λαός» (σύνολο ανθρώπων), «πότε», «που» και «γιατί» όλα αυτά τα δεδομένα αναφέρονται ως θρησκεία. Θέτοντας τα ερωτήματα αυτά, σύμφωνα με

τη μεθοδολογία συγχρόνων ερευνητών του γνωστικού μας αντικειμένου (όπως π.χ. του Bruce Lincoln, University of Chicago), ο επιμορφούμενος είναι σε θέση να μελετήσει το συγκεκριμένο αντικείμενο της μελέτης ως μια ενδιαφέρουσα όψη ενός περίπλοκου ανθρώπινου κόσμου κοινωνικής συμπεριφοράς. Επομένως ο επιμορφούμενος μελετά όλες εκείνες τις υπό συζήτηση ανθρώπινες συμπεριφορές τις οποίες και θεωρεί ως θρησκευτικές, δηλ. το σύνολο των υποθέσεων, ιδεών, πεποιθήσεων κλπ. που αφορούν σε ένα θέμα. Όταν κανείς θέτει τα σωστά ερωτήματα και βλέπει στην ιστορική συνάφεια των δεδομένων που μελετά, τότε αντιλαμβάνεται ότι οι λαοί ανά τον κόσμο διεκδικούν την κατηγορία «θρησκεία». Υπό το φως αυτό, ο επιμορφούμενος όχι μελετά τις θρησκείες του κόσμου αλλά και εκτιμά πως και γιατί ένας θεσμός, μια κίνηση ή μια ομάδα οδηγούνται να θεωρηθούν θρησκεία. Έτσι, αν μελετούμε τόσο την θρησκεία όσο και την κατηγορία «θρησκεία» ως γνώρισμα του πολύπλοκου συστήματος της ανθρώπινης συμπεριφοράς που ονομάζεται κοινωνία, το μάθημα γίνεται ενδιαφέρον.

Γ. Λέξεις κλειδιά

Επιστημονική Μελέτη της θρησκείας, Θρησκεία, Ορισμός, Ταξινόμηση, Σύγκριση, Ιερό, Μύθος, Τελετή, "αυτόνομη" μελέτη της θρησκείας, Φαινομενολογία της Θρησκείας, Ιστορία Θρησκειών.

Δ. Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη

1. M. C. Taylor (ed.), 1998. *Critical Terms for Religious Studies*, Chicago-London: The University of Chicago Press.

2. W. Braun - R. McCutcheon (επιμ.), 2003. *Εγχειρίδιο Θρησκευσιολογίας* (μετ. Δ. Ευγαλατάς. Επιμ. Π. Παχής), Θεσσαλονίκη: εκδόσεις Βάνιας.

3. P. Antes- A. W. Geertz- R. R. Warne (eds.), 2004. *New Approaches to the Study of Religion*, vols I-II, Berlin-New York: Walter de Gruyter.

4. J. Z. Smith, 2004. *Relating Religion. Essays in the Study of Religion*, Chicago-

London: The University of Chicago Press.

5. J. R. Hinnells (ed.), 2005. *The Routledge Companion to the Study of Religion*, London-New York: Routledge.

6. W. Braun-R. McCutcheon (eds.), 2008. *Introducing Religion. Essays in Honor of J. Z. Smith*, London-Oakville:Equinox.